

Det vilde være en langt større Fare for den, dersom vi af Ukendskab til vore Naboer og Uvidenhed om deres Forhold og deres Sprog vilde bygge som en Mur uden om vort lille Land. — Det, der skal værne vor Nationalitet, er tilvisse ikke Ukendskab til eller Uvidenhed om vore Naboers Sprog og Kultur, men det er først og fremmest Hovedkendskabet til vort eget Modersmaal, vor egen Historie, vor egen Kultur. Derfor maa ogsaa ved al Ordning af vort Skolevæsen det være noget, man særlig har sin Opmærksomhed henvendt paa, at vort eget Modersmaal, vor egen Historie, vort eget Tankesæt her i Landet bliver gjort til Genstand for god Undervisning i Skolerne. Men det, at vi indrette en Studentereksamen med de nyere Sprog som Grundlag, er, som sagt, slet ingen Fare for vor Kultur, men det er i Tidens Løb blevet en Nødvendighed for os, at vi gøre dette. I saa Henseende skal jeg hen vise til, at det ogsaa for andre Folk er blevet en Nødvendighed. Her maa jeg maaske nævne en Udtalelse, som i Fjor fremkom i Frankrig fra den franske Undervisningsminister. I Frankrig gennemførtes i Fjor et Lovforslag om Ordning af det lærde Skolevæsen, og ved den Lejlighed udtalte den franske Undervisningsminister nogle Ord, som jeg tror, vi have godt af at lægge os paa Hjerte alle sammen. Han sagde: For Tiden er der to mægtige aandelige Strømninger, der brydes i Evropa: den græsk-romerske og den angelsaksisk-germanske. Frankrig maa støtte den første, men vort højere Undervisningsvæsen maa tage saadanne Nyttehensyn, at det bliver muligt for Frankrig at kunne bestaa i Kampen ogsaa paa det materielle Omraade. Derfor anbefalede han at indføre en lignende Studentereksamen for Frankrigs Vedkommende som den, man er gaaet til i andre Lande, og som man ogsaa her kunde ønske at gaa til. Denne Udtalelse tror jeg, det er værd at lægge Mærke til, thi naar Undervisningsministeren i Frankrig, som ubestridt er det første Land i Latinerforbundet, siger, at der brydes to store mægtige Strømninger i Evropa: den græsk-romerske og den angelsaksisk-germanske, og han, skønt han mener, at Frankrig maa støtte den første Retning, desuagtet erkender Nødvendigheden af, at man grunder en Retning af den højere Undervisning i Frankrig paa de nyere Sprog og Nutidens Kultur — hvor meget mere maa det da ikke være indlysende for os, vort Folk, der ligger midt i den angelsaksisk-germanske Verden, at det er rigtigt at gaa til noget saadant,

som her foreslaas! Det viser sig ogsaa trindt omkring os, at man gaar den Vej. Det er ikke alene i Frankrig, hvor man indførte en saadan Forandring i Fjor, men ogsaa i vore Nabolande som Norge, hvor man allerede gjorde det i 1896, i Rusland, hvor man har udstedt Anordninger, der meget indskrænke Undervisningen i de gamle klassiske Sprog, i Sverige, hvor en Kommission, som nu er bleven færdig, tilraader noget lignende, og i Preussen, som vel af alle anses for at være det Land, der i det længste holder paa den gamle klassiske Undervisning, kom man ved Kieler-Forordningen af 1900 ind paa at faa alle tre Retninger gjorde ligeberetigede. I Preussen har man Gymnasiet med den gamle klassiske Undervisning, Realgymnasiet, hvor Græsken er udelukket, og man har den saakaldte Oberrealschule, hvor der hverken undervises i Græsk eller Latin. Kieler-Forordningen af 1900 bestemte, at alle tre Skolers Dimittender straks og ubetinget havde Adgang til Universitetets filosofiske Fakultet. Ved senere Anordninger have ogsaa Realstudenterne baade med og uden Latin faaet Adgang til det juridiske Fakultet og til Officerseksaminerne. Og i Preussen forlanger man ikke Tillægsprøver for Studenterne. Man siger som saa: det er jo voksne Mennesker, lad dem selv afgøre, hvilke Kundskaber det er nødvendigt for dem at skaffe sig for at kunne følge med paa Universitetet. Saaledes stiller man sig dernede. Her ønske vi at tage Tillægsprøverne med, og det skal jeg heller ikke være imod, tværtimod, jeg mener, det passer os vel nok bedst saaledes.

Naar man saaledes rundt omkring os erkender Nødvendigheden af at gaa til den tredje Retning, tror jeg ogsaa, det er et Fingerpeg for os om, at vi gøre ret i at gøre ligesaa. Men jeg tror ogsaa navnlig, at vi ville gøre vel i at stille os paa det Standpunkt, at den gamle klassiske Undervisning ikke rent skal skydes til Side, og naar man har den Mening, at denne Undervisning saa vidt muligt skal bevares, tror jeg, man gør bedst i at medoptage den tredje Retning; ellers vil Nødvendigheden sikkert medføre, at flere og flere Fag trænge sig ind i Skolen og efterhaanden skyde nogle af de Timer ud, som nu ere lagte til den klassiske Undervisning. Jeg synes, det i den Henseende er mærkbart, hvad der er sket ved tidligere Skolereformer her i Landet. Ved den Reform, vi fik ved Bekendtgørelsen af 13. Maj — tror jeg, det var — af 1850, blev